

Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение

«Центр развития ребенка - детский сад № 33 «Чуораанчык»,

села Ой, МР «Хангаласский улус»

Республики Саха (Якутия)

Орто бөлөххө саңа дьылаабы утренник сценарийа

«Сарыкынай сахсырба»

Үрдүк категориялаах иитээччи

Никифорова Анфиса Петровна

2019.

I ч – К. Чуковской «Сарыкынай сахсырѣа» остуоруйатыгар олоѣуран инсценировка.

II ч – Тымныы оѣонньорго, Хаарчаанаѣа аналлаах музыкальнай нүөмэрдэр.

Кылгатыллыбыт тыллар:

Ытааччы: (Ы), Сарыкынай сахсырѣа: (С.С), Кумаар: (К), Үөн - көйүүр: (Ү.К), Тымныы оѣонньор: (Т.О), Хаарчаана: (Х), Оѣус: (О)

Оѣолор киирэн тэйиччи туар олопосторго олодолор.

Ы: Саѣа иѣэр дылынан, саѣа кэрэ кэмнинэн, күндү оѣолор, төрөшпүттэр уонна ыалдыттар! Барыгытын саѣа дылынан эѣэрдэлээн туран үүнэр сылга саѣаттан саѣа үөрүүлэри, саѣаттан саѣа ситиһиилэри баѣарабыт! Бу үөрүүлээх бырааһынныкка бырыгытын остуоруйаѣа ыңырабыт! Остуоруйабыт аата «Сарыкынай сахсырѣа». Чэйиң эрэ, бука бары болѣойун, бука бары чуумпурун, остуоруйабыт саѣаланар!

Саѣа солко танастаах

Сарыкынай сахсырѣа

Хонуу устун барбыта

Харчы булан ылбыта

(Сарыкынай сахсырѣа төгүрүччү сүүрэр, харчы булан ылар, үңкүлүүр)

Харчытынан баһартан

Сылабаар атылаһар,

Төрөөбүт күнүн бэлиэтээри

Доѣотторун ыңыраар.

С.С: (Доѣотторуом, күүлэйдии, *(Сылабаардаах туран саѣарар)*)

Миэхэ чэйдии кэлин!

(Сылабаарын ильдээн остуолга уурар)

Ы: Доѳотторо ыңырыгытын

Үөрүүннэн ылыннылар,

Сахсырѳаѳа кэлэннэр

Чэйин тото истилэр. *(оѳолор тэйиччи олопостортон кэлэн чэй иһэллэр)*

Ол кэннэ ыалдыттар

Бэлэхтэрин туттарбыттар,

Үнкүүлээннэр, ылааннар

Эѳэрдэлээн үөрпүттэр.

Үрүмэччилэри кытта тоноѳусчуттар

Саңа кэһии аѳаллылар:

Күндү бэлэх бастыңын –

Көмүстээх саппыкыны.

Бэлэхтэрин туттараат

Үнкүүлээн тырыбынаатылар *(Үрүмэччилэр, тоноѳусчуттар үнкүүлэрэ)*

Тигээйилэр, ыңырыалар

Минньигэстэй амтаннаах,

Мүөт кэһиилээх кэллилэр.

Кыра тойон ыңырыа

Мүөтү кэлэн туттарбыт,

Ырыа ыллаан дуораппыт.

(Тойон ыңырыа ырыата)

Онтон бары тураннар

Үнкүүлээн көрдөрдүлэр. *(Паараннан үнкүү – тигээйилэр, тойон ыңырыалар)*

Аны туран хомурдуостар

Уочараттара туһайан,

Сарыкынай сахсырҕаны

Сакалаатынан күндүлээтилэр,

Үнкүүлэрин бэлэхтээтилэр. *(Хомурдуостар үнкүүлэрэ)*

Онтон туран аһыңкалар

Ойуоккалаһан турдулар,

Сарыкынайга бэлэхтэрин,

Минньигэс туорду туттардылар. *(Аһыңкалар үнкүүлэрэ)*

Сахсырҕабыт олус үөрдэ,

Доҕотторугар махтанна:

С.С: Доҕотторуом, махтанабын!

Ы: Онтон, доҕоор, хантан эрэ

Олус моҕус ообуй обус,

Үөмэн кэлэн эмискэ,

Сахсырҕабыт эрэйдээххэ

Саба түстэ,

Тутан ылан эрийдэ! *(ообуй обус кэлэн мишурааннан эрийэр)*

Эрэйдээх ыксыыр,

Өлөр хаһыытын хаһыытыыр:

С.С: Уаай, күндү ыалдыттарым,

Ооһуй оһустан быһаан!

Мин эһигини аһаппытым,

Маанылаабытым!

Баһаалыста миигин өрүһүйүн!

Ы: Үөннэр – көйүүрдэр куттанан

Уңа – хаңас сырсаннар,

Муннук – хайаһас буланнар,

Бары саһан хааллылар. *(бары чөмөх чөхчөйөн, төбөлөрүн төңкөтөн олороллор)*

Ооһуй оһус онтон ордук эрдийэр,

Сахсырһаны быатынан өссө күүскэ эрийэр.

Сахсырһа эрэйдээх ыһыытыыр, да ытыыр

Доһотторо ылы – чып, ким да быган да көрбөт!

Эмискэ хантан эрэ

Сырдык уоттаах банаардаах,

Сыты кылыс батастаах

Эдэр кумаар көтөн кэллэ.

К: Ооһуй оһус, ханнаһыный?

Охсуһа кэллим, таһыс!

Ы: Ооһуйга көтөн кэлэн

Саабылатын таһаарда,

Уңа – хаңас дайбаталаан

Сарыкынайы быыһаата,

Быатыттан босхолоото

бары тураллар)

(мишуратын сүөрэр, үөnnэр – көйүүрдэр

Кыайылаабы айхаллаан

Үөн – көйүүр хаһытаста:

Ү.К: уруй буоллун хорсуңна!

Айхал буоллун кумаарга!

Ы: Хорсун уолан кумаарбыт

Сарсырбаттан көрдөстө:

К: Ообуй обуһу кыайдым,

Эйиигин быыһаатым,

Онон көрдөөх үнкүүгэ ынырарбын көңүллээ.

Ы: Үөрбүт – көшпүт көйүүрдэр,

Бары үнкүүгэ турдулар,

Көрү – нары тартылар.

(үнкүү «Полька» бары)

Ы: Онтон ыла үөnnэрбит,

Хорсун кумаар быһыытын,

Холобур туттар буолбуттар!

Ыарахан кэмнэ добору

Бырабар куһаңанын,

Бары өйдөөн тобулбуттар!

Уонна сүрдээх эйэлээхтик,

Күргүөмүнэн олорбуттар!

Аны Сарыкынай сарсырҕабыт

Саңа дьылга ыңырбыт!

С.С: Доҕотторуом, кэлин бары

Саңа дьылы көрсүөбүн!

Ы: Лаглайбыт харыйабыт

Оҕолорго көстөн кэл! *(ширма арыллар, харыйа көстөр)*

Саңа дьылы көрсө,

Сарыкынай сарсырҕа ырыабын ыллаан дьизэрэт! *(ырыа)*

Т.О уонна Х киирэллэр.

Т.О: Дорооболорун, оҕолоор!

Дорооболорун, күндү ыалдьыттар!

Саңа дьыл туһунан наһаа үчүгэй ырыа истэн тийиэн кэллибит!

Х: Үүммүт үтүө кэмңэ,

Кэлбит саңа дьылга

Эйэбэс эбэрдэ!

Саңа дьылынан!

Саңа дьолунан!

Ы: Эчи үчүгэйин, Т.О., Х. эһигини биһиги оҕолорбут наһаа күүшпүттэрэ, бары олус үөрдүбүт. Чэ, манна олор. Сынньана таарыйа оҕолорырыаларын,

хоһооннорун истин. Кинилэр эһиэхэ анаан ырыа, хоһоон арааһын үөрэппиттэрэ.

Т.О.: Тыый, истэн бөҕө буоллаҕа дии.

Ы: Чэйин, оҕолор, Т.О. кэллэ дии. Онон «Моруос кэллэ» диэн ырыабытын ыллаан иһитиннэриэҕин эрэ. *(ырыа «Моруос кэллэ»)*

Т.О.: Тыый, оҕолорум кырдык, биһиги кэлбиппитигэр наһаа да үөрбүттэр. Эһигини үөрдээри хара тыаларынан, үрдүк хайаларынан өөр да айаннаан кэллибит! Оҕолор, эһиги мин хана олорорбун билэҕит дуо?

Ы: Билэллэр – билэллэр! Манна наһаа үчүгэй аһыыңка баар, кини эн ханна олороргун туһунан хоһоон ааҕан иһитиннэриэ. *(хоһоон «Тымныы Моруос оҕонньор»)*

Т.О.: Маладьыас! Дьэ, кырдык харыйабын ыппытым дии. Ээ, бу лаглайан турар эбит!

Х: Хайа, эһээ, харыйабыт уота умайбат дии! Уматыый!

Т.О.: Ээ, кырдык даҕаны! Бээ, эрэ, оҕолорбор умата охсуохха, аптаах торуоскабынан көмөлөһүңнэрэн. Биир, икки, үс! Харыйа уота. Умай!

Ы: Эчи, үчүгэйин! Үөрдүгүт дуо, оҕолоор? Харыйабыт араас өңүнэн күлүмүрдүү оонньоото! Ыл, тойон ыңырыа, үөрбүччэ харыйа туһунан хоһоонун ааҕан иһитиннэр эрэ. *(хоһоон «Харыйа»)*

Т.О.: Дьэ, кырдык, кэһиибин оҕолоробор аҕалбытым. Ырыаларгытын, хоһоонноргутун истэн бараммыт туңэтиэхпит. Чэ, жрж, анны ырыата ыллаан иһитиннэрин эрэ.

Ы: Тыый, биһиги оҕолорбут наһаа үчүгэйдик ыллыылар. Ырыа бөҕөтүн билэллэр. Биир наһаа кырасабай тонобусчут эн тускунан ырыалаах, иһит эрэ. *(ырыа «Ким кизгэттэ?»)*

Х: Наһаа үчүгэйдик ыллаата! Эһээ, бу үөрүүлээх күн мин оҕолору кытта оонньоохпун баҕардым.

Т.О: Тоойуом, хата иннэ гын.

Х: Үнкүүлүүргүтүн сөбүлүүгүт дуо? Билигин үнкүүлээх оонньоу оонньоохпут
(*ханнык баҕар үнкүү*)

Ы: саңа дьылбыт кэлбитэ наһаа үчүгэй. Бу кэрэ бырааһыннык туһунан кэрэчээн тигээйи барахсан хоһоон ааҕан иһитиннэриэ. (*хоһоон «Сана дьыл»*)

Оҕолоор, кыһын наһаа үчүгэй дии. Сана дьыл диэн саамай үчүгэй бырааһыннык! Бу кэрэ кэм туһунан ооһуй ооһус уонна кырачаан хомурдуос наһаа үчүгэй хоһооннорун ааһыахтара. (*хоһоон «Кыһын»*)

Дьэ, кырдык, кырыа кыһыммыт төһө да тымныытын иһин кинини син биир таптыыбыт. (*ырыа «Кыһын»*)

Дьэ, кырдык, ити ырыаҕа ылланарын курдук, сотору арыый сылайдаһына оҕолорбут таһырдыа тахсан салаасканан сырылыы оонньоохтара. Хаарынан бырахсыахтара.

Х: Мин эһээм оонньоурун эмиэ наһаа сөбүлүүр ээ! Эһээ, оҕолордуун оонньообоккун дуо?

Т.О: Ээ, кырдык, даһаны! Оҕолоор, хата оонньооххайын эрэ. (*оонньоуу*)

Уу, чэ, сөп буолуо. Кырдьан хаалан сылайдым.

Ы: Чэ, Т.О. оччоҕо олорон сынньан уонна манан хаарын туһунан хоһооннордо иһит. Билиги оҕолорбут эн хааргын наһаа сөбүлүүллэр.

Т.О.: Тыый, бу үчүгэйин! Истэн – истэн. (*хоһооннор*)

Ы: Т.О. тыаһытыгар эмиэ хаар бөһөтө дуу?

Т.О.: Тый, оннук бөбө. Тыабыт манан суорѳанынан бүрүллэн сытар курдук. Арай онон – манан кыылчааннар сүүрэкэлээн хаарга худуоһунньуктар курдук ойуу түһэрэн ааһаллар.

Ы: Ээ, оннук, худуоһунньук куобахчаанын туһунан кырачаан тойон ыңырыабытт билэр ээ. Истин эрэ. *(ырыа «Куобахчаан»)*

Т.О.: Ии, маладьыас, мин куобахчааным туһунан наһаа үчүгэйдик ыллаата. Эчи, үөрдэхпин, оѳолорум наһаа да элбэх ырыа, хоһоон билэллэр эбит ээ. Тоойуом, Хаарчаана, наһаа үчүгэй оѳолору кытта харыйабыт тула хоробуоттаан дайыабын эрэ. *(хоробуот)*

Х: Эһээ, барар кэммит кэллэ! Кыылчааннарбыт кээтэстилэр буолуо.

Т.О.: Ээ, кырдьык даѳаны, барыа этибит.

Х: Эһээ, онтон оѳолорго бэлэхтэрин биэрбэккин дуо? Эмиэ умнан кэбистин дуу?

Т.О: Ээ, бу сырыыга умнубатым. Билигин аптыам, оччоѳо бэйэлэрэ тийэн кэлиэхтэрэ. Биир, икки, үс! Оѳолорго аѳалбыт бэлэхтэrim манна бэйэѳит тийэн кэлин! *(хонполоох бэлэхтэр киирэллэр, хонно иһигэр оѳус олорор)*

О: *Тахсан кэлэр, эбэрдэлиир.*

Т.О: Чэ, эрэ оѳолорбор бэлэхтэрбин түңэтэрбэр кырдыаѳас киһиэхэ көмөлөһүн эрэ. *(Бэлэх түңэтии)*

Бары: Көрсүөххэ диэри!

Ы: Манан биһиги бырааһынньыкпыт бүтэр. Сана дьыл эһиэхэ дьолу эрэ тосхойдун!